

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Filia

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Marullus Poeta.

Scilicet est olim vis rerum in semine certa,
Et referunt animos singula quaeq; patrum.
Ne leporem canis amatis hinc timidamve columbam
Notus Hyperboreo falco sub axe creat.

Apud Homer. de Hippochoo, Iliad. g.
Οὐδὲ τὸν ὄντι τῆσ' αἰ φιλῶς ἀνδ' ὄντι.
Necq; nutriendi gratis parentibus ille
Reddidit officia, sed ei breue contrigit annus.

Eurip. in Oenomaio.
Αὐτὸν ἀπὸ τῆσ' ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Ἐὶ τ' ἐκ αὐτῶν ὄντι τῶν ἀνδρῶν
Οὐδὲ τὸν ὄντι τῆσ' ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Οὐδὲ τὸν ὄντι τῆσ' ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Καὶ τῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Καὶ τῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Καὶ τῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν

Dubius equidem sum, neq; adiudicare possum,
Virum melius sit progrejus liberos
Mortalibus, aut sterili vita frui.
Istos enim quibus liberi nulli sunt, miseros esse video.
Et contra istos, qui prolem genuerunt, nihilo feliciores,
Nam si mali fuerint, extrema calamitas est:
Rursus si probi euadant, magnum parant malum:
Affligunt enim genitorem dum, ne quod patiantur, metuis.

Idem in Andromache.
Ἐὐχὴ τῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Ἦσαν μὲν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Si quis imperius liberos solatigen appellauerit,
Ille minus quidem sentit doloris, ac in medio infortunio for-
tunate viuit.

Menander in Episteto.
Ἡδὴ δὲ τῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Πατρὶς ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Aut oportet vinere solum ac ca libem, aut natus iam liberis
Mori parentem. Adeo omnis deinceps vita acerba est.

Sophocles in Electra.
Δαῖος τῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Πᾶσι γὰρ μέγας ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Magna vis est procreationis: nam neq; si mala
Paritur aliquis prolem a se genuit amodisse potest.

Menander Comicus.
Οἷος τῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Φίλος, φιλῶς ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Patrem esse plurimum habet molestia,
Mortuus, & curas infuitus.

Sophocles in Aiace.
Ἐὶ δὲ φιλῶς ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Nihil super, iucundissima vita est.

Incertus author.
Φοβρὸν τῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Ἐὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Ἦσαν μὲν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Ἦσαν μὲν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Ἦσαν μὲν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Curas parituri liberi, magnum malum si quid humanitas
eis accidat.

Videntes etiam non modica cura causa sunt,
Vxor bona quidem aliquid in se habet iucundi:
Mala vero acerba facit marito vixanti.

Menander.
Ἐὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Lactia patri filius sapiens.

Pythagoras in aureis carminibus.
Τὸς τῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Ipse parentes atq; tuos venerare propinquos.

Agatho.
Ἦσαν μὲν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν
Quam dulce genitribus, filior obtemperantes habere.

Virg. 2. Georg.
Tu quos ad studium, atq; solum formabis agrestem,
Iam vitulos hortare, vitamq; in fesse domandi,
Dum faciles animi iuuenum, dum mobilis arat,
Ac primum laxos tenuis de Quirine circos
Cervicis subnecto, dehinc ubi libera colla
Seruatis assuevit ipsis de sorquibus aptos
Iunge pares, & coge gradum conferre iuuenes.

Claud. 3. Hon.
Mox tibi firmasti recto Vestigia gressu,
Non tibi desideas molles, nec marceda lactu
Orta, nec somno genitor permisit inertes:
Sed noua per diuos instructis membra, labores,
Et cruda tenet ex acuit indole vires.

Frigor a sua patri, grauius non cedere
Estum tolerare iubar, et ansare iouem
Torquentum furias, ad sensu vincere iouem
Plantitem cor su, ualles & concava saltem
Nec non in clypeo sigiles perducere iudex
In galea portare nives, nunc spicula curus
Tendere, nunc glandes Baleares par grege
Quos, magis nimium pugna in iammam
Facta tui numerabat aus, &c.
Hos tibi virtutum stimulos, haec semina
Hac exempla dabat, non ocyus hausti
Semiferi praecepta seni, seu cuspida arces,
Stue lyra canens, medicus seu dissera verberis

Hor. 3. Carm.
Aetas parentum petor non, uis
Nō negotiores, mos datur.
Progeniem virtuosorem.

Ter. Adelphi.
Sic fer modo, ut nunc est quasi,
Vt quisq; filium suum uult esse, ita est.

Hor. 4. Carm. 4.
Fortes creantur fortibus & bonis:
Est in iuuenis, est in equis patrum
Virtus, nec inbecillum feroces
Progeniant agula columbam.

Sen. Hipp.
Redit ad auctores genus,
Stirpemq; primum degenet sanguis refert.

Plaut. in Epid.
Dolere & sapienter
Dicit, non nimis potest pudicitiam quaeque
filia.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIAE

De filio contumace. DIAL. XIIII.
Francisci Petrarcha.

D O L.

Habeo filium contumacem. R. Equum est, ut qui non poteras, filium feras, utique facinoroso non premit, pungitque acius superbi filii verberum, rener prolatum, quam feueri patris quae cuncta in iuriam facit, hic iure suo vitium. D. Filium habeo contumacem. R. Non propter impudentem de minorum rebellione conuictum, quia iusta contempler imperia. D. Filium habeo contumacem, sed fortassis intelligis, quid tuus ille tam durus pater. D. Filium patris insolentem. R. Si zatus est, non tranabit. Multorum ferax adolescentia progreffu temerem mirificis prouentibus flexa est. D. Rebellem filium non solus. Et Dauid & Mithridates Pont. Rex & Scotor Romanus rebellantes filios habere, & multos tannici pacem regni (vt fama loquitur) turbant. D. Quis in patrem concitata rebellio, sed quoque sua debeat nullus aliena vel publica. D. Impius ac infans filius tibi portio paternae molestiae dempta est mortem filium beo ignaum, & inertem filium. R. Necis vt Affricanus gnus dissimilium filium tibi longeq; degenentem. Et profecto maior non dicam amor, sed miseratio debet minus adiuuata natura. Nullius rei eget, qui virtutum rerum indigentia vere miseris, ac proinde misericordiam facit, tu in filio & si non virtutem, ama quod filius tuus at quod homo est. Postremo si nihil est quod ames, patrium patris, vt feueritas, sic misericordia est. D. Perditus tuus. R. Pondus infaustum, eoque grauius, quod dum ferax, que abiicit, perfer, & qua datur corrigere. Sic enim aut patris, aut certe patrem egeris, hoc tibi debitum, illud optatum, pius, inhumanus, intratabilis est filius. R. Si quidem voluptas in perfidiam ac scelus eruperint, venenositatem gendum est domo, neque vbi, sed quid natum adhibendum filius ortas auiculas pacificis, & domi natus incompertum Impius filius est mihi. R. Periculosa seponere auzquam Sapiens est. Non te pietatis vmbra decipiat. Nulla impio pietas. Est vbi sit crudelitatis species pius esse, sed dum in minimum spei est, semper ad misericordiam inclina. Invenit patrem esse non iudicem, neque hic tibi Terentianum pro peccato magno paululum supplicii satis est patri.

De ortu filiorum. DIAL. XIII.
G A V.

Nati mihi sunt filii. R. Geminatum malum, postquam mesticum. G. Filii mihi sunt nati. R. Laboriosa prole, laboriosa mica, laboriosissima demum proles. G. Nati filii. R. Quisquam

... & fel mille circumlitum. G. Nata mihi est dulcis sobo-
... tunc tibi grauium curarum dominatum credito. Nun-
... metu, atque angoribus vitam ages. G. Filios genui. R. Nec
... sperare, nec vota facere noueras. En dices tuo periculo,
... parentes orbos miserari, dices & in breui vita longas curas
... te longiora negotia ordiri, dices his qui nihil ad te perti-
... nent, que virtus nunquam sis disponere. Ad postremum
... plus alium quam te, dices ardentissime diligere, tepe-
... duras artes. G. Filios habeo. R. Nunc primum intelli-
... quid ipse debeas parentibus tuis. G. Filios procreaui.
... in exhausto percolendam studio, que te dum
... cuius nullo forsitan auro, & fortasse post obi-
... tibus legas. G. Filii mihi sunt. R. Si boni iugis timor, sin ma-
... dolor, interim solamen ambiguum, certa cura. G.
... R. Habes vnde viuus dolcas, mortuus agnolcaris. Ha-
... te sepius mori possis. G. Pater filiorum tuum bonorum.
... filios filii, tanto periculolior conditio tua est. Ne-
... delendi materiam gignendo queris, quos lachrymis
... domum tuam patefeceris, quantum in te ius morti, mi-
... praeberis. O mater miser! At Horatius. O Patres
... Dico ego. G. Optimum pater filiorum sum. R. Optan-
... integro est, ne forte viuus esse desinas quod delectat,
... cum Neltore a sociis queras, cur tam diu vixeris. G.
... quod sum sobole. R. Felicitas anxia, sollicitum gau-
... felicitas misera. Posses multos illustrium
... felicitati nihil magis oblitit, quam quod filios

Spartana illa mulier apud scriptores quidem innominata, sed non
pariter illaudata, quae audito quod filius in praelio occidisset, ideo
ait, illum genui vt esset qui mori pro patria non timeret. Par Liviae
virtus, maiorisque Coenelae, sed clariora sunt nomina, quarum
prior ingentis nati, & ad summum spectantis imperium, vt terre
traditus fuit: luctum mox deposuit, nunquam vero memoriam
intermisit, altera filius multis inimicis amissis, quorum ali-
quos a populo interfectos, inhumatosque conspexerat, commise-
rantibus & illius fortem scemine morte deplorantibus, miseram-
que vocantibus, non se miseram, sed felicem esse respondit, quae ra-
les filios genuisset. Insignis mulier, nec praesenti misera, nec praeter-
terito etiam infelix, quae contra publicam opinionem, & consuetu-
dinem miserorum se felicitate praeterita & laeti temporis memoria
solaretur, grata quod habuisset, quod amississet aequanimis, ob hoc
vnum digna vt prospere succedat. Et illa quidem mulier tota
grauibus fortunae vultibus inconcussa permansit. Tu vir vnicu-
deiectus luges. D. Amisi filium. R. Amisti simul & metus mul-
tos infinitamque materiam sollicitudinum & curarum, quibus vt
careres, vel tibi, vel filio moriendum fuit. Securum patrem sola
mors facit. D. Filium amisi. R. Si pium nil est quod illi metuas, in-
turo est. At si pium tuorum numerorem annorum, tuae si-
mulum senectutis exulisti. D. Filium perdidit. R. Si virtute praedi-
tum, gaude quod habueris. At si vitio perditum. R. Si virtute praedi-
tum quod amiseris, vt obique naturae beneficium agnosce, seu quod ta-
lem dedit, seu quod talem abstulit. D. Ante tempus filium mihi
mors rapuit. R. Non sit ante tempus, quod in omni tempore fie-
ri potest. In omnem aetatem multi sunt aditus morti, in adolefcentia
infiniti. D. Sine filio remansi. R. Et sine angoribus, & sine pau-
ribus. Iam non erit cui noctes infomes, cui sollicitos dies agas,
cui spes longas, atque inextricabiles ordiare, qui canos tuos, ru-
gasque consideret, haereditatem aestimes, sumptus arguat, moram
moris inculcet. Vndique tibi securitas, & quies, geminum bonum
ingens, titulo licet mortis asperius. D. Acerba filii morte deiectus
sum. R. An non Anaxagoram audieras? An oblitus eras te genuisse
mortalem? An id potius forsitan luges, quod qui sequi debuerat an-
tecessit? Equidem cum in multis inordinata hominum vita sit, nul-
lum penitus mors habet, & senes decrepiti cunctantur, & festinant
iuuenes, & praecipitae pueri, & infantes primo vitae delimine re-
trahuntur. Hic tardius licet, ille ocyus, hic maturus, ille acerbus, ne-
mo non moritur, haec summa est, vbiunque vero hoc qualibet a-
tatis parte quis obierit, & si acerbus fuerat, morte maturuit. D. Ex-
tinctum fletu filium. R. Si sterturus eras morientem, & nascentem
flesles, tunc inoricceperat nunc desit. Noli autem magis & illius
iorem optinam lugere, ille iter ambiguum a tergo habet, tu secu-
rum ante oculos non amplius aut charo oneritimens, vt Maro ait,
aut alteri. D. Cum filio vitae dulcedo omnis extincta est. Magna
fateor, ac dulce solatium patri filius bonus, sed sollicitum, ac graue.
Et sepe dulcissima offendunt, & charissima impediunt, & preciosis-
sima rerum premunt. Et fortassis hic filius obstabat altiori animo
voluenti. Iam inestior licet ac liberior factus exurgat, bona de ma-
lis elicere sapientis est. D. Mors me filium mactum fecit. R. At quod
restit alacer exigit, illi videras, viue iam tibi.

De filio infante festiuo. DIAL. LXXI.
G A V.

... filius festiuus est mihi. R. Modo ne ista festiuitas in do-
... delat, & quo tibi praesens letior in fastuos fuerit, eo mo-
... dignellus. G. Infans est mihi bonae spei. R. Quid si sit nul-
... Caduca ante alias eras, illa sepe in ipso flore praeciditur.
... aliquid, sine fere nil amarius. G. Infans est mihi blandissi-
... in huiusmodi loquor. R. O, ne istae blanditiae vertantur in lachry-
... est dulcissima (fateor) infantuli aspectus & alloquium, vt
... apud graecum Papinium. Syderis vultus & serbis ligatis
... matis, que dum audiuntur melleant, dum audiri am-
... possunt, cruciant, nec sine sensu doloris ad memoriam
... humanis in rebus, sed in nulla magis dulcedini op-
... amantudo est. G. Delector filio infante iucundissi-
... Non prohibeo delectari, ne naturae obitem, sed in omnibus
... quae, sine quo nihil bene agitur. Volo te parcius gau-
... dolendum fuerit, possis & parcius dolere, & moneo cogi-
... posse vt arundineo baculo insistas: vel in caducum
... inclinaueris, quod sepe dixisse fertur Adrianius prin-
... filium verum puerum pulchrum sed fragilem adoptaf-
... canem possis Maronem illud. Ostendunt terra rari-
... nae, quae vltra esse sinit. G. Gaudeo de infante meo. R. Sic
... vultus, siue ille vt dixi acerba morte defungitur, siue
... multo grauius, quodque sapissime accidit, e grauisimo in-
... ingratas, & inobediens adolefcens. G. Multum gaudeo de
... filio. R. Nemo iam stultus a gricola est, qui de flore multum
... expectandus, tunc gaudendum modice. Inter-
... grandines, & vredines metuendae sunt, frangendum
... gaudium.

De amiso filio. DIAL. XLVIII.
D O L.

... filium. R. Melius dic praemis, securus cito quidem
... hodie, & quid scimus, an haec ipsa hora? Nulla fides vitae
... tanta sit fides mortis, securus dixi, sequens debui conti-
... nusquam in vita pedem figere permillum homini,
... gradit ad mortem (mirum dictu) seu ille vincit, seu
... hians, seu ambulans, seu sedens, seu stans, seu aegens, seu
... hians, seu sopitus ad metam fertur, atque illo tempore, qui ve-
... nauibus, vel quiescens properat. D. Amisi filii desiderio ex-
... posse pau deliderium pau temporis puerile, seu foemine
... est. Vno enim nihil breue difficile. Nosti credo quibus verbis
... haemusmodi apud Platonem Socrates, apud Ciceroem
... & Lelius consilientur. Virtute quamuis & gloria supremi vi-
... tute tamen longe impares. Nosti praeterea quid animi. Ami-
... quid Cato ipse, quid Pericles, quid Xenophon ille So-
... Platonis atque Zenonis, quid innumerabiles
... in mortibus habere, nec te praeterit vt Propheta i-
... quem languentem fleuerat, non fleuit extin-
... quod irreuerentia lugere superuacuae demeritae
... quam precatus est. Quibus se virilibus exemplis interserit

De filij fortitudine. DIAL. LXXIII.
G A V.

Est mihi filius vir fortis. R. Quanto ille est fortior, tanto tu timi-
dior sis oportet: In nullos enim homines plura pericula, quam in
sui contemptores, hoc est, viros fortes, congerit fortuna nec imme-
rito. Cateri enim se abdant, euitantque imperium, illi se obiciunt
fulminanti. Recurre memoria praeteritum tempus, fortissimos sera
omnes violenta morte consumptos inuenies. G. Fortitudo filii in-
gens est. R. Fortitudo pulcherrima virtus est, sed comitata casibus
variis, paratas lachrymas, & instructum feretrum habeto, omnibus
mors vicina, viris fortibus contigua est. G. Vir fortissimus est filius.
R. Est qui patriae libertatem fortitan, stragem hostibus, sibi decus, ti-
bi fletum aliquando, metum temper asserat. G. Natus mihi fortis
ac magnanimus est. R. At quid aliud interfecto in filio Creon ge-
mit, nisi nouam gloriam armorum, praedulce decus primi
certamias? Quid alius Priamus Hectorum pauens monet, nisi ne
Achillem solus expectet? Quidve aliud hunc ipsum mater anxia
precat, nisi vt fugiat bellicosum virum? Quid denique vxor He-
ctorea post viri mortem fati ignara timere se dicit: nisi probitatem
viri miseram & feruore animi non se in acie continentem bellato-
rem, sed ceteros praecurrentem, quod ipsum iam ante ab initio for-
midabat, vbi euntem ad bellum his verbis alloquitur, Domine,
corrupet te tua vis, neque miseris filii pueri, & mei miseris ma-
tris, quae cito vidua tua ero. Quod postremo Achillis genitrix pro-
nato timida dum diceret. Iam Pelago terris, meus quaretur Achil-
les, Et vult ipse sequi, dumque illum frustra tam feruentis belli
motibus ereptum & imbecillum tranquilli senis iam remam inue-
ctum yugineis latebris occultaret? Omnes hos quidem fletus & hos
metus nihil aliud quam marita vis, & vitus animosa pepererat. G.

nienſis filius, Gerſa & Eliezer Moſi filii, C. Caligula Germanici filius, Commodus Imperator M. Antonini philoſophi filius Licinius Ga- lienus Imperatoris Pub. Cornelii Licinii Valeriani filius, Baſiſſe Bulgofi, de diſt. factisq. memorabilib. lib. 5. c. 5.

Carinus Cari Imperatoris filius: Samuclis prophete filius: Hen- ricus Imperator, Henrici ſecundi filius: Vencilaus Caſaris Boemae Regis Caroli quarti filius: Noradinus Damafceus Sulthantus Sala- dini filius: Ioannes vicecomes primi Ducis Ioannis Galeati filius: Item Franciſci Sfortiae filii, maior natu Galeatius, Philip. & Laidou. Idem.

Scipio ignobilis Africani filius: Q. Fabius Q. Fabii Maximi Al- iobrogici & eius & Imperatoris clariffimi filius: Clodii Pulchri fi- lius: Hortenſius Corbio Quinti Hortenſii eloquentiffimi cuius he- pos, Ex Valer. Maxim.

Finis.

DEFINITIO. ET ETYMOL.

FINIS, pro mercede vel poena quae opus ſequitur. Philip. 3. 19. fi- nem ſuum heſcit homo, Eccl. 9. 12. finis rerum omnium inſtat, 1. Pet. 4. 7. In finem ſeculorum incidimus, 1. Cor. 10. 11. finis le- gis Chriſtus, Rom. 10. 4.

POETICAE SENTENTIAE.

Quid, Epit. 2.

Exitus alia probat: caveat ſucceſſum opo, Quisquis ab eorum ſultis aor quida putat.

Iuvenalis 10.

Festiva ad noſtra, Et Regem tranſeunt Penſi, Et Craſum quem vox 19/ſi ſacunda Soloni Reſpicere ad longa 19/ſi ſpacia & prima auita.

Boet. 2. 3.

Reperunt proprios quaſq. recuſus, Reduſq. quaſ ſingula gaudent, Nec manet illis traditur ordo, Niſi quod ſui innoxerit ortum,

Stabilemque ſui fecerit orbem.

SENTENTIAE PHILOSOPHORVM.

ET HIST.

Finis eſt bonum aliquod, cuius cauſa aliquid aut natura, aut arte fit. Nam quod fortuito euenit, nullus rei gratia fieri dicitur. 1. 2. de demonſtr. c. 2. T. 12. Ariſt.

Inter fines 13, qui perfectus eſt, ſemper praecellit imperfectum. Perfectus porro eſt, quo admoto, nullo amplius nobis opus eſt. Im- perfectus contra quo aſſidente, non nihil quo indigemus ab eſt nobis. 1. 1. Magna Moral. c. 2.

Non omne quod extremum eſt, finis dicitur, ſed id deniq., quod eſt omnium praerantiffimum. 1. 2. de Natura. c. 2. T. 23.

Id cuius cauſa fit aliquid, & quod eius cauſa eſt, fortuna e- uenire poſſunt. 1. 2. de Nat. c. 8. T. 85.

Eſt idem finis & actio; neque aliud quippiam eſt praeter actionem finis. 1. 2. Magna Moral. 12.

Eſt finis id, vnde principium non agendi, ſed cogitandi ducitur, 1. 2. de Natura. c. 9. T. 89.

Id cuius cauſa aliquid eſt, finis eſt; eiusmodi autem eſt id quod non alio ſed ad ipſum cetera referuntur. 1. 1. Breuior. Mor. c. 2. T. 8.

Fieri non poteſt, vt cauſa ad quam aliquid refertur, infinite pro- gredi poſſit.

Finis eſt cuius gratia omnia comparantur, & cuius gratia ceterae res habentia. 1. 1. Rer. c. 7.

Maius bonum eſt finis, quam quod finis non eſt. ibid.

Quod per ſe bonum eſt, ſuaque vi & natura, id omne finis eſt; & ira cauſa, vt eius gratia & fiat & ſint cetera omnia, finis autem & id quo alia referuntur actionis alicuius finis eſt: actiones vero omnes cum motu coniunctae ſunt. Libro ſecundo Metaphyſic. cap. ſecundo T. 3.

Ea omnia quae, cum aliquid moram attulit ei caſi interiecta ſunt, ad finem omnia referuntur; hoc autem inter ſe differunt, quod alia vt inſtrumenta ſunt, alia quaſi opera. lib. d. 4. Metaphyſic. c. 2. T. 2.

Finis turpis laudem egregiam mitaſulat. Tacit. hiſt. 1. 4.

Verbis res maximas aggredi proſus eſt facile; difficile vero rem egregiam reſpla praſtare. Quapropter & hoc quidem quibusvis in promptu eſt, & omnibus (vt ita dicam) tantum audire ſcientibus commune; illud vero rarum admodum, quodque paucis in vita contingit. Polyb. lib. 5.

Res arduas grauitur ordini, & impetu quodam ad incrementa re- rum contendere, multisiam contigſſe; ſed proſitum ad finem deducere, & ſicubi fortuna obſtiterit, ratione & induſtria id quod promptitudini ac alacritati decedit, adimplere, paucorum eſſe videri. Idem lib. 16.

PROPHETICAE.

Aggeſtius audiens quendam Perſarum Regem admi- rari ſe felicitatem, reſpondit, Nondum vix finis adde- rit. Nam ne Priamus quidem quum cuius eſſet terrarum imperium tamen miſere iam finem in Troiano incendio ex- tinguere. Plut. in apoph.

Epaminondas interrogatus, quem arbitrarerur ducere ſiſſimum ſeipſumne, an Chabriam, an Iphicram, reſpon- dit, catu perdifficile eſt, donec viuamus. Alludit ad Solonem, qui reſt ad meliora proficere, & ad deteriora degenerare. apoph.

Eridicus Imperat. Percontatus aliquando quid bonum in poſſit contingere? reſpondit, Bonus in hac vita non eſt. Syl. 1. 4. commentario in Alphonſi rei geſtas.

Foedus.

DEFINITIO ET ETYMOL.

FOEDUS eſt pax quae fit inter dimicantes, vel à Be- bus, id eſt ſacerdotibus dictum, per ipſos enim ſicut per ſeculares bella. Alii foedera dicta putant, & crudeliter occiſa: cuius moſi optabatur ei, qui à Virgilius, Et caſa ſigebant ſacra a porca. Foedus patitur diſtae quali in dies outa. Iſid. lib. 8. c. 1. orig.

Foedus Hebr. Berith. vox cognationem habet coe- terar, diſſecatur, per medium diſiſit, à diſſectione ponitur, & rationibus quae in foederibus pangendis obſeruantur.

BIBLICI LOC.

Foedus cum impiis inire prohibetur, Oſea 12. 1. Per- foedus cum impiis perculerunt. 2. Par. 20. 37. Foedus contra Dei voluntatem inuium punitur, 1. ad. 1. 2. 2. Reg. 20. 34. 41. 2. Par. 19. 2. Foedus cum quibus ſit incedendum. 32. E. 34. 15. Deut. 7. 3. E. 20. 13. 1. Reg. 20. 2. 36. 42. Foedus ſum cum Moah. Gen. 6. 18. E. 9. 12. Abrahamo, 15. 18. E. circumciſionis cum Abrahamo à Deo inuium. Gen. 17. 2. cum Abrahamo, Iſaac, & Iacobo, Exod. 2. 24. Foedus ſum cum populo ſuo, Gen. 17. 7. Exod. 6. 4. E. 19. 24. 24. 22. E. 31. 31. 32. 33. E. 32. 38. 40. E. 24. 11. 30. E. 14. 11. 30. E. 37. 27. 28. Oſea 1. 18. 23. 24. Zach. 8. 8. E. 11. 9. Rom. 11. 27. Hebr. 8. 8. 10. E. 10. 6. 15. Apoc. 21. 3. 7. à populo cum Deo. Reg. 23. 3. Par. 25. 12. E. 23. 16. Nehem. 10. 29.

Foedus antiquum ſanguine conſecratur, Exod. 9. 20. Foedus nouum aeternum, 13. 20. per Chriſtum 8. 6.

Foedera pro tabulis foederis. Rom. 9. 4. 1. 1. 1. De Dei foedere, praeterim gratuito, pauca quae dantur.

De bonis coeleſtibus per vo- dum & Sacramentum Deo pacificeur, foedus Dei generale & ſpeciale. Generale eſt exilat, Gen. 9. 9. 10. 12. Ier. 33. 20. Speciale & particulari- reſtringitur, quibus bonum aliquod promittit, cogendum obſtrigit, vt praesent ea quae requirit ab ipſis. Foedus eſt, legale & Euangelicum foedus legis eſt conditionis viues: de quo quid ſentendum ſit docet Apoſt. Rom. 7. 21. De foedere Euangelico lege dicta, Gen. 3. 15. E. 4. 4. 1. 7. 10. E. Item, cap. 22. 26. 28. E. 35. Hebr. 11. 4.

In foederis gratiaſi conſideratione ſex capita nobis con- guntio Dei, hominis, mediatoris legis foederis, duratorem & teſtimonia foederis huius.

1. Deus cognofcitur vnus eſſentia, trinus in perſon- nis, iuſtus, miſericors, omnipotens, ſapiens, verax, immenſus, nificus, &c. Poſt Adami lapſum, promiſit ſemen maiorem natu- lium ſuum, vt diſſoluat opera diaboli, Gen. 3. 15. Ioan. 3. 1.

2. Homo, eſt coetus ex Iudeis & Gentibus ad foedus participationem vocatus, foedus illud gratuitum nec meritis, nec adultos in Chriſtum credentes verum etiam creaturas res amplectitur, quem admodum Abrahami & Iſtaurum Deum eſſe proſitetur. V. de Math. 19. 14. Rom. 9. 11. Gal. 3. 12. Rom. 11. 16. 1. Cor. 7. 14. Hebr. 11. 4. E. 13.

3. Chriſtus in toto ſacro codice graphice deſcriptus appa- diator noſter Deus homo, ſapientia, iuſtitia, ſanctiſſimus, pro- ptio noſtra vide Chriſtus & memoria reſcripta eſt gratia. Ioan. 3. 16. Rom. 5. 8. E. 8. 33. 1. Tim. 2. 5. 1. Cor. 15. 2. E. 9. 15. 1. Ioan. 4. 9.

4. Leges foederis ſunt à Dei parte: nobis & ſemina nobis Deum, Gen. 17. 7. tum praesentis, tum vnus accerere reſponde- 4. 5. Ier. 31. E. 32. 40. E. e. ch. 36. 26. E. Iai. 54. 7. Oſea. 10. 2. E. Pollicetur Deo fidem & nouam obedienciam.